

Minden önkénnnyel szemben

Simon István, Budakeszin élő kerámikus-festőművész vall életéről, munkájáról, művészetéről, hitvallásáról.

Kora kamaszkorom óta festek. Első önálló kiállításomat a torbágyi általános iskolában rendeztem 1962-ben. A gimnáziumban Dr. Domonkos Imre művészettörténész-festőművész és Nagy Nándor festőművész-rajztanár, egykori ciszter tanár tanítottak rajzra. Jártam még Zilahi Győző és Demjén Attila szakköreibe is. Annakra nyers, öntudatos, dacos és mindenek fölött ítélkező kamasz voltam, hogy nem juthattam el a főiskoláig, mert érettségit csak miniszteri engedéllyel - köszönhetően Domonkos Imre tanár úr segítségének - tehettem a Dolgozók Gimnáziumában. Szerencsés véletlenek irányítottak a kerámiazás felé, amelyvel akkor egzisztenciát tudtam teremteni. Richter Jenő műhelyeiben tanultam ki a szakma alapvető gyakorlatát az agyagkészítéstől a kemenceépítés, a gipszelés, a mintakészítés, a formázás, mázazás, égetés komplexitását. 1970-ben Budakeszin egy préházban fafűtéses kemencét építettem és berendeztem egy kerámia műhelyt. Richter Jenő a formáit és termékei piacát nekem ajándékozta. A hetvenes évek közepétől én gyártottam a Virágértnek a háromszögletű lábas virágtalakat.

Önszorgalomból megtanultam a fazekalást. Kun Éva, aki az agyag Maria Callasa, még főiskolás korában költözött ide Budakeszire, s amíg nem volt műhelye, néha nálam dolgozott. Tőle is sokat tanultam. Az ő segítségével bejárhattam a Főiskola könyvtárába, és a magas tűzű technológiákat, a porcelángyártás anyagismeretét, szakismeretét tanulmányoztam.

A KÓPORC félporcelán masszából dolgoztam, amely még a pécsi Zsolnay Vilmos receptjére épült és saját készítésű mázakat illesztettem hozzá. Ebből készítettem a Képcsarnok galériáinak kávé és teáskészleteket. Ebből a gyönyörű masszából fehér a fehérben képeket is formáltam. Főleg Pilinszky János verseinek hatására. A szűkszavú, pontos spiritualitást, az eszköztelesség esetlegességének transzcendenciáját, az anyag térbeli egyszerűségében.

Az 1989-90-es változások óriási lelkesedést, reménykedő tettekességet lobbantottak sokunkban. Iziben kiállítás sorozatot rendeztem a régióban. A kudarc, hogy nemzetté válásunk, függetlenségünk csak az új gyarmatosítás mézesmadzagja volt, máig feldolgozhatatlan. Új uraink a volt funkcionáriusok lettek, s mindehhez alkotmányosságot biztosított a nemzetközi tőke, amely hazánkból szabad prédát, piacot csinált. A munkásokból, a középrtegekéből, a becsületesekből koldusokat! A nyolcvanas évek végén nem tudtam vol-

na elképzelni, hogy egyszer olyan szegénység kiszolgáltatottja leszek, amelyben nem tudok családom számára alapvető megélhetést sem biztosítani. Hiszen volt szakmám, akkorra nemzetközi rangú műhelyem, tudásom, megrendeléseim, s ezt ellenszélben értem el. Soha nem tartoztam hatalmi érdekcsoportokhoz. A kommunis-tákkal szemben, mint minden önkénnnyel szemben természetes ellenérzésem képtelenné tesz erre.

1994 ősztől kerámia szakköröket tartottam üdödákban, iskolákban plébániákon, műhelyekben, azzal a céllal, hogy agyagozás közben a gyerekeknek hittant, értékrendet, magyarság tudatot tanítsak a mesék, a népszokások, a hagyományok élmenyt adó ismertetése által, ha már a szüleitől ilyeneket nem tanulhatnak. Évente négy-öt száz gyerek várt örömmel vissza minden foglalkozásra. Am ezt az iramot nem lehetett sokáig bírni, és az intézmények némelyikében sem néztek engem jó szemmel. Mára csak három szakkör működik.

1998-ban kiutaztam Portugáliába. Megnéztem, hogy lehet-e ott lakni. Lehet. Ott otthon vannak a portugálok. Nem puccos látszat uralkodik a fővárosban sem, hanem használható egyszerűség. Nem részletezem. Amit ott láttam, máig működteti eszmémet, festészetemet. Algarvéba utazva Alentejo-t átlósan szeltem át és a paratólgyek látványa megborzongatott. Friss, tavaszi zöldben kormos törzsekből kiágazó, levéltelen, gallykoronás, dombról-dombra nyúló erdők. Micsoda tűzvész lehetett itt nemrég! Vagy itt is úgy kaszálnak, mint nálunk a kárpótlási földeken, hogy felgyújtják az őszi gatz, hadd égjen a szomszéd szőlője, gyümölcsöse is? Mindenütt fekete törzsű fák. Kormosak az első ágvilágig. Míg el nem mondta a vonaton valaki, hogy mi is ez a jelenség. Öt-hét évente a törzsekről lenyúzzák a kérget. Az a parafa. S a törzs, amíg el nem kezd hámosodni, addig ilyen feketén nedvedző. A paratólgyet először csak az egzotikum szépségéért festettem. Majd Portugália szimbólumaként. Fél éve már egyetemes jelentésű: a nép, a népek, a szegények megtettesítője. Akiket kizsákmányolnak, akiket nyúznak. A kiszolgáltatottaké. Akik mégis kibírják. Honnan kapnak hozzá erőt? Hát Jézus Krisztus honnan kapta az erőt? Ahonnan a szegények. Ahonnan a paratólgy. Istentől. Eléfestettem a térdelő bárányt. Azután átalakult az Éden fájává. József Attila születésnapjának századik évfordulóján megnyitott kiállításom szülte ezt a gondolatot. József Attila egyenlő Ádám. Éva, egy örök Éva az örök élet vizét kínálja neki. Középen a fa. A tudás fája, a szenvedés fája. Ami a keresztfa. Azzá emeli az elé térdelő bárány. Én, aki festem a képen is a képet,

ezek vertikális folytatása. Ha hátra lépek, szakadékba esem. Ha meghátrálok a Csótány megérint a piros szegfűvel, a magyar szennyfűvel. Csak előre léphetek. A képbe. Amit festek. Vagy arra sem, mert akkor fölborul, összetöröm. Horizontális irányban nincs mozgásterem. Csak vertikálisan. Csak fölfelé. Remélem.

2004. december 5-én a kettős állampolgárságról szóló népszavazás gyalázatos mélységbe lökte a nemzetet. A trianoninál végezetesebb sebet kaptunk. Akkor idegen hatalmak kénye csónkított, most önkénnnyel végeztek velünk halálos bünt. Hiába szóltak az egyházak! Remélem, lesz még olyan parlamentje az országnak, amelyik hazaárulással vádolja majd a fölbujtót. Azóta úgy közlekedek itthon, mintha külföldön járnék. Akik megtagadták a leszakadt nemzetet magyarjait, engem is kiutasítottak az országból. Am nem várom a szülőföldön maradás segélyprogramját, mint ahogy a határon kívüliek sem. Szerencsére a táj nem hallgatott a Csótányra. Az ismerősként üdvözöl. Csak a haza vált múlttá és a jövővé. Jelenleg hazátlan vagyok. Ha ugyan Isten országának polgára lehet hazátlan.

Amikor Portugália utolsó gyarmatállamai is függetlenné váltak, akkor egy év alatt tíz százalékkal nőtt az ország lakossága. Tízmillióról tizenegymillióra. Megoldották ezt a szociális feszültséget. Nem mondta rájuk a portugál miniszterelnök, hogy maradjanak a szülőhelyükön, majd küldünk pénzt nekik. Pedig azok hat-tíz-ezer kilométer távolságból érkeztek.

A portugál tolerancia, a portugál emberek szelidsége számomra Perbálon visszaköszön. Perbál és határa, a tájból sugárzó mediterrán, pannon génusz. Amíg be nem piszkolja e tájszerkezetet is a globalizálók kamatlába, addig a földi mennyországot festhetem ott. Addig van hová menekítenem a bennem élő kis Jézust, mint Szent Józsefnek Heródes elől Egyiptomba.

Tisztelt Művészek!

Várom azok jelentkezését, akik 1945 és 1990 között művészeti tevékenységet folytattak, de nem voltak a Művészeti Alap tagjai, valamint 1960 előtt születettek és szeretnének a számukra szerveződő szövetség, egyesület, alap – majd együtt döntjük el, melyik – formában működő érdekképviselet tagjai lenni.

Jelentkezésüket várom
a 06-70-273-1729-es telefonszámon
Simon István
festő-kerámikus

